

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Lauk, Epp

Title: Kansainvälisyys - kasvava osa Jyväskylän journalistikoulutuksen ydintä

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Lauk, E. Kansainvälisyys - kasvava osa Jyväskylän journalistikoulutuksen ydintä. In L. Kuivalahti (Ed.), "Toimittajakoulutus tietää mitä tekee" : 30 vuotta journalistiikkaa ja Lööppi-elämää Jyväskylän yliopistossa (pp. 53-57). Lööppi ry.

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Epp Lauk

Kansainvälisyys – kasvava osa Jyväskylän journalistikoulutuksen ydintä

Työpöydälläni on kirja, jonka kannessa lukee: ”*Boundaries of Journalism. Professionalism, Practices and Participation*”. Kirjoittajien mukaan kysymys journalismin rajoista on jopa keskeinen journalismin tutkimuksessa. Mitä journalismin rajat voisivat tarkoittaa, riippuu tietenkin suuresti näkökulmasta, jonka mukaan rajat määritellään. Historiallisesti katsoen voidaan koko journalismin kehitys nähdä sen sisäisten ja ulkoisten rajojen uudelleenmäärittelemisenä. Kun ajatellaan esimerkiksi journalismin maantieteellistä ulottuvuutta, on helppo havaita journalismin käytäntöjen, arvojen ja normien sekä teknisten välineiden kansainvälistyminen. Jopa sisällöt kansainvälistyvät, niiden ollessa nykyään internetin kautta periaatteessa kaikkien saavutettavissa. Rajan vetää tässä tapauksessa vain käyttäjien kielitaito. Utissisällöt maailman suurimmilla kielillä – kiinaksi, espanjaksi ja englanniksi, leviävät kuitenkin laajasti yli maantieteellisten rajojen. Globaalit uutisvirrat ovat nykypäivää, ja kansainvälisyys on selvästi yksi journalismin tärkeimmistä ulottuvuuksista.

Jyväskylän yliopiston journalistiikka -oppiaineen 30-vuotinen taival kuvaa erinomaisesti journalismin, sen opetuksen ja tutkimuksen rajojen avartumista. Pienestä yksiköstä, joka koulutti toimittajia suomeksi suomalaiselle medialle, on kehittynyt oppiaine, joka on aktiivisesti mukana kansainvälisissä verkostoissa ja antaa koulutusta, joka mahdollistaa työllistymisen myös Suomen rajojen ulkopuolella.

Vuonna 1990 perustettu EJTA (*European Journalism Training Association*) yhdistää 60 journalismioppilaitosta ja ei-kaupallista koulutuskeskusta 24 maassa. Sen päätehtävänä on edistää ja koordinoita toimittajakoulutusta Euroopan laajuisesti. Jyväskylän journalistiikka -oppiaine on ollut mukana kaikissa EJTA:n konferensseissa ja tapahtumissa sekä erilaisissa projekteissa sen alkuvuosista asti. Vuonna 2014 oppiaine voitti kilpailun kunniaa järjestää EJTA:n vuosikonferenssi. Näin Jyväskylä tuli tutuksi lähes sadalle journalismin opettajalle eri puolilta Eurooppaa.

Toinen opetuksen kannalta tärkeä kansainvälinen verkosto, johon journalistiikan oppiaine on kuulunut jo 1980-luvun lopulta asti, on pohjoismaisten toimittajakoulujen yhdistys *Samarbetskommittén för de nordiska journalistutbildningarna*, joka järjestää Pohjoismaiden Ministerineuvoston Nordplusin kautta rahoittamaa opettaja- ja opiskelijavaihtoa sekä joka toinen vuosi opettajien konferensseja. Monet Jyväskylän yliopiston journalistiikan opiskelijat ovat tätä kautta päässeet opiskelemaan lukukaudeksi tai lukuvuodeksi toiseen pohjoismaiseen yliopistoon. Opettajakonferensseissa on ollut hyvä mahdollisuus verrata Jyväskylässä annettavaa opetusta muiden pohjoismaiden journalistiikan opetukseen ja todeta, että olemme olleet monesti edelläkävijöitä (esim. datajournalismin, droonijournalismin ja innovaatiojournalismin opetus ilmestyi ensimmäisenä meidän opetussuunnitelmiimme).

Suomi pääsi mukaan Erasmus vaihto-ohjelmaan vuonna 1992 solmittuaan tätä koskevan erillissopimuksen Euroopan komission kanssa. Ensimmäiset journalistiikan opiskelijat lähtivät Erasmus-vaihtoon heti kun se oli mahdollista ja Suomen liittyessä Euroopan Unioniin vuoden 1995 alusta vaihtoon lähtijöiden määrä kasvoi entisestään.. Tosiasia, että viestintätieteiden laitos oli useana vuonna Jyväskylän yliopiston aktiivisin laitos sekä opiskelija- että opettajavaihdossa, osoittaa hyvin, kuinka arvokkaana jo opiskeluaikana saatavaa kansainvälistä kokemusta pidetään. Journalistiikan oppiaine tarjoaa myös englanninkielisiä kursseja (kuten *Foreign Reporting* ja *Media Systems and Journalism Cultures in Changing World*), joihin vaihto-opiskelijoiden lisäksi osallistuu yhä enemmän laitoksen omia opiskelijoita ja joihin kutsutaan vuosittain vierailevia opettajia ulkomailta. Uusimmasta journalistiikan opetussuunnitelmasta löytyy kokonainen englanninkielinen kansainvälisen journalismin moduuli, laajuudeltaan 15 opintopistettä. ERASMUS -sopimukset monien eurooppalaisten yliopistojen toimittajakoulujen kanssa jatkuvat myös sen jälkeen, kun oppiaineesta tuli osa kieli- ja viestintätieteiden laitosta vuoden 2017 alussa.

Kymmenen vuoden ajan (2006-2015) jatkui Ulkoministeriön rahoittama akateemisten journalistikoulujen North-South-South -ohjelma (aluksi North-South -ohjelma), jonka puitteissa 1-2 jyvaskyläläistä opiskelijaa pääsi vuosittain toimitusharjoittelijaksi Namibiaan, Tansaniaan tai Sambiaan paikalliseen mediaan. Tampereen, Helsingin ja Jyväskylän yliopistojen opettajatiimi piti vuosittain afrikkalaisissa yhteistyöyliopistoissa kahden viikon intensiivikursseja journalismin ajankohtaisista aiheista. Yhteistyökumppanit lähettivät puolestaan omia opettajiaan luennoimaan Suomeen. Vielä 2015 ryhmä opettajia näistä kolmesta Afrikan maasta vieraili Jyväskylässä, Tampereella ja Helsingissä, mutta valitettavasti samana vuonna Suomen hallitus päätti lopettaa kaikkien NSS-ohjelmien rahoittamisen.

Säännöllisiä opetus- ja tutkimusvierailuja on viimeisen kymmenen vuoden aikana tehty moneen eurooppalaiseen yliopistoon, esimerkiksi Tukholmaan, Uumajaan, Bergeniin, Kaunasiin, Riikaan, Wrocławiin, Prahaan, Tarttoon ja Genttiin, mutta myös Japaniin ja Etiopiaan. Kansainväliset kontaktit ovat selvästi rikastaneet sekä opiskelijoiden että opettajien ymmärrystä journalismista ja sen globaaleista kehitystrendeistä.

Tietynlaisena siltana journalismin tutkimuksen ja käytännön välillä toimii Helsingin Sanomien Säätiön rahoittamana vuonna 2014 Jyväskylän yliopiston journalistiikassa perustettu *Journalism Research News (JRN)* -portaali. Sen tehtävänä on välittää uusinta tutkimustietoa kaikille alasta kiinnostuneille, etenkin toimittajille ja tutkijoille. Aluksi vain eurooppalaisesta portaalista on muutamassa vuodessa kehitetty globaali – se kerää ja välittää englanninkielistä tutkimustietoa kaikista maailman osista. Vaikka englanti onkin tieteellinen *lingua franca*, JRN:n raja tulee kuitenkin vastaan silloin, kun tutkimusta julkaistaan muilla kielillä. Esimerkiksi saksan-, ranskan- ja espanjankielisten maiden journalismintutkimuksesta vain murto-osa julkaistaan englanniksi.

Jyväskylän journalistiikan oppiaine on näkyvä tekijä maailman kartalla myös tutkimusverkostojen kautta. Opettajat ja jatko-opiskelijat osallistuvat alan kansainvälisiin konferensseihin, kuten esimerkiksi **ICA** (*International Communication Association*), **IAMCR** (*International Association of Media and Communication Research*), **ECREA** (*European Communication Research and Education Association*), **CEECOM** (*Central and Eastern European Communication and Media Consortium*), **NordMedia** ja **NoDa** (*Nordic Datajournalism*) -konferenssit. Opettajiamme toimii johtoasemissa näissä organisaatioissa ja on mukana konferenssien järjestelytoimikunnissa. Yhteistyössä monen maan tutkijoiden kanssa julkaisemme tutkimusraportteja ja kirjoja sekä artikkeleita alan kansainvälisissä joulaleissa. Useimmiten julkaisut syntyvät yhteisten hankkeiden puitteissa, kuten Euroopan komission rahoittama *Mediadem* (2008-2014), jossa tutkittiin mediapolitiikkaa ja median roolia erilaisissa demokratioissa. Hankkeeseen osallistui tutkijoita 14 Euroopan maasta. Suurin journalismiin kohdistuva projekti, johon Jyväskylä osallistuu, on *Worlds of Journalism Study* (www.worldsofjournalism.org), jonka tehtävänä on seurata ja tutkia journalismin ammatillista kehitystä ympäri maailman. Projektiin on liittynyt lähes 80 maata. Sitä koordinoi Ludwig-Maximilians-Universität Münchenissä. Jyväskylän journalistiikka on edustettu myös pohjoismaisessa datajournalismin projektissa, jota koordinoi Bergenin yliopisto.

Edellä kerrotusta tulee hyvin esiin ero yliopisto- ja ammattikorkeakoulutasoisen toimittajakoulutuksen välillä. Koska yliopisto on samanaikaisesti akateeminen opinahjo ja tutkimuslaitos, opetus pohjautuu tieteelliseen tutkimukseen ja tutkimus on jopa osa opetusta - maisterintutkielmina ja väitöskirjoina. Samalla olemme verkostojen ja yhteistyöprojektien kautta osana laajempaa akateemista ja ammatillista ympäristöä.

Lopuksi palaan kielikysymykseen. Journalistin on osattava tietenkin äidinkieltään erinomaisesti. Mutta jos hän haluaa avartaa omia rajojaan ja maailmaa, missä hän journalistina toimii, kannattaa opetella vieraita kieliä. Opiskelijamme hallitsevat erittäin hyvin englantia - ja silläkin pääsee kauas. Mutta on mahdollista päästä vielä kauemmas. Tunnettu amerikkalainen toimittaja Flora Lewis (1922-2002) on sanonut: *"Learning another language is not only learning different words for the same things, but learning another way to think about things"*. Jokaisen uuden kielen osaaminen muuttaa meidän ymmärrystämme muista ihmisistä ja maailmasta, jota heidän kanssaan jaamme, kuten myös siitä, ketä me itse olemme ja mitä teemme. Siksi kansainvälinen ulottuvuus on journalismissa ja toimittajakoulutuksessa yhtä tärkeitä kuin kansallinen.